

SERİ

B

CİLT

XV

SAYI

2

1965

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ
DERGİSİ



AVRUPA'DA ODUNDAN FAYDALANMANIN GELİŞİMİ¹

Yazan : E. GLESINGER

Çeviren : Dr. M. ÖZDÖNMEZ

Bugüne kadar görülen başlıca eğilimler :

Birinci Dünya Savaşının başlangıcından bugüne kaçarki 50 yıllık periyod içinde, Avrupa'da (O.N.U. ve F.A.O. anlamında, yani Atlantik Okyanusundan Rus sınırına kadar bütün memleketleri içine alan jeografik topluluk) odundan faydalanma eğilimleri üç nokta halinde karakterize edilebilir :

a) Kullanacak odun tüketimi tedrici olarak 140 milyon m³ den 245 milyon m³'e yükselmiştir.

b) 105 milyon m³'lük % 78 oranındaki bu artış, Avrupa ekonomisinin genel gelişim oranından bariz olarak düşüktür. 50 yıl zarfında ekonomik faaliyet % 140 artmış ve gelişim oranı çimento, çelik ve enerji sektörlerinde belirli bir şekilde daha da yükselmiştir.

c) Aynı periyod esnasında, yakacak odun tüketimi devamlı olarak gerileme kaydederek 140 milyon m³ den, 100 milyon m³'e düşmüş olup halen, çok daha yükselmiş bulunan genel üretimin üçte birini teşkil etmektedir; hattâ bu yakacak odunlar, aşırı üretime başvurmaksızın yapacak odun kıtlığına karşı koymak bakımından belki kıymetli bir rezerve teşkil edebilecektir.

Daha dikkatli bir müşahade, odun tüketimindeki bu nisbi düşüşün son dünya savaşının nihayetinde belirli bir şekilde başladığını gösteri-

1) Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı, Ormanlar ve Orman Ürünleri Bölümü Müdürü M. E. Glesinger'in bu yazısı, "Revue Forestière Française, No: 10, Sahife: 743 - 755, Ekim 1963" de Fransızcaya tercüme edilerek yayınlanmış olup, kendisinin LOCARNO' (İsviçre) da verdiği bir konferansın metnini teşkil etmektedir. Tercümesi için lütfettikleri müsaadelerinden dolayı adı geçen derginin Redaksiyon heyetine teşekkür ederim.

yor. 1913 den 1938 yılına kadar, genel üretim ile kullanacak odun tüketimi birbirine paralel bir şekilde aşağı yukarı % 25 oranında yükselmiştir. Avrupa'nın bir gelişim hareketine girişinden itibaren, evvelce bu gelişime ancak belli oranda iştirâk edebilen odun, bu iştirâk oranını esashi surette değiştirmiştir. Son 25 yıl esnasında odun tüketimindeki artış bütün Avrupa için % 41 ve Batı Avrupa için sadece % 22 olduğu halde, buna karşılık Avrupa'nın ekonomik faaliyeti % 86 artmıştır.

Çeşitli kategorideki ürünlerin tüketim gelişimi :

İstatistikler, mesken inşaatı bakımından 1937 yılında bütün Avrupa'da, hane başına ortalama 15 m³ hesabile 1 milyon mesken ünitesinin 15 milyon m³ kerestelik oduna ihtiyacı olduğunu göstermektedir. 1960 yılında, beher mesken ünitesinin 6,5 m³ kerestelik oduna ihtiyacı olmuş, fakat aynı zaman zarfında, mesken inşaatında büyük bir hamle göze çarpmış ve kerestelik odun tüketimi 17,5 milyon m³'e yükselmiştir; böylece odun tüketimi, 25 yıl öncesine nazaran ancak % 15 gibi bir fazlalık göstermiş, fakat bu miktar ile 3 misli daha fazla mesken inşa edilebilmiştir.

Aynı düşüşler, diğer inşaat sektörlerinde ve özellikle endüstriyel yapılarda (üst yapı ve alt yapı) ve tarımsal yapılarda da ortaya çıkmıştır. Bu sektörde artım yüzdesi genel ekonomik faaliyetin artım yüzdesine eşit olup, 1950-1960 yılları arasında ancak % 20 oranında bir yükseliş kaydederek 28 milyon m³ den 34,5 milyon m³ e çıkmıştır.

Kâğıttan yapılmış olan ürünlerin ve panoların daha entansif bir şekilde kullanılmasından dolayı, bunların muadili olan yuvarlak odun, inşaatın bütün faaliyet kollarında üç misli daha fazla sarfedilmiştir. 1960 yılında, 15 milyon m³ yuvarlak odun bu şekilde kullanılmış olup bu miktar, harbin başından beri bu sektörde kullanılmış olan kerestelik odunlar için vaki nisbi kaybın yarısından biraz fazlasını teşkil etmektedir.

Demiryolu traversleri ve maden direği odununda görülen gerileme, bu sektörde odunun diğer maddelerle yer değiştirmesi ve odun kullanmadaki tasarruflar sebebiyle ortaya çıktığından, çok daha önemlidir. Gerçekten, 1960 yılında Avrupanın kömür ihtiyacı on yıl öncesine nazaran % 15 ten fazla artmamış ve aynı periyod esnasında demiryollarının uzunluğu pratik olarak hiçbir değişikliğe uğramamıştır. Aynı zamanda, demiryolu ve maden ocaklarında geniş ölçüde beton ve çelik kullanılmıştır. Maden direkleri ve traverslerin muadili olan yuvarlak odun, 1950 yılındaki miktardan 1 milyon daha az olup, 25 milyon m³ civarındadır.

Üçüncü bir kullanma kategorisi olan ambalaj ürünleri bilhassa enteresandır. Geçen 50 yıl içinde modern ambalaj metodlarının yaygın hale gelmesi, Avrupa ekonomik gelişiminin ve refah artışının karakteristiklerinden birisidir. Bu sektörde, bilhassa panolar, ambalaj kâğıtları ve karton şeklinde kullanılan odun "aslan payına" sahip olmuştur. Odundan yapılmış ambalajların muadili olan yuvarlak odun miktarı 43 milyon m³ civarında olup, 1950 yılından itibaren % 70 oranında bir artma göstermiştir. Harbin sonunda, bu miktarın yarısını teşkil eden sandık imalâtı ile kerestelik odunların diğer kullanma şekillerinde % 40 oranında bir düşme olmuş, buna karşılık, kâğıt ve karton ambalajları ve her çeşit panolar iki misli artmıştır. Bu sektörde kerestelik odunların kullanılmasında bir düşme görülüyorsa, bu durum, işlenmesi daha kolay ve daha ucuz olan odundan yapılmış diğer maddelerin kullanılmasından ileri gelmiştir.

Baskı kâğıdı ve yazı kâğıdının tüketim oranı 1950 den 1961 yılına kadar % 210 artmıştır. Bu artma, Avrupa ekonomisinin genel artımından daha hızlı bir tempoya sahiptir.

Demek oluyor ki, kategorilere göre gelişme bazen fazla, bazen az olmuştur. Fakat bazı sektörlerdeki yükselmeler, diğer sektörlerde ortaya çıkan nisbi veya mutlak düşmeleri telâfi etmektedir. Şöyle ki, kâğıt odunu 10 yıl esnasında % 120 gibi bir artma göstermiş, buna karşılık kerestelik odunlardaki artma % 25 oranında kalmıştır. Kerestelik odunlar kullanacak odunların yarısından fazlasını, kâğıt odunları ile panoların ve kâğıdın fabrikasyonunda kullanılmış olan artıklar ise üçte birini teşkil etmektedir. Bunların neticesinde ancak % 40 oranında bir tüketim artımı meydana gelmiştir.

Genel gelişim oranı ile kullanacak odun tüketim oranı arasındaki fark, 1950-1960 yılları arasında ortaya çıkan düşüşü takribi olarak göstermektedir. Şu halde sadece olayları bilmek ve tanımak yeterli olmayıp, aynı zamanda bir eğilim değişikliğinin mevcudiyetini ve bu halde ne gibi tedbirler almak gerektiğini araştırmak zorunluluğu vardır.

Esasa ilişkin sorular :

Esasa ilişik üç soru bahis konusudur.

1 — Ormancılık ekonomisi ve odun ekonomisi, genel ekonomik faaliyet ile aynı gelişim temposuna sahip olabilir mi?

2 — Ekonomi ile odunun kullanılması arasında böyle bir paralellik teknik bakımdan mümkün müdür ve Avrupa ekonomisinin tüm menfaatları ile bağdaşabilir mi?

3 — Son 25 yıl esnasında ortaya çıkan odun nisbi düşüşünün belli başlı sebepleri nelerdir?

Genel ekonomik faaliyet ve kullanılacak odun tüketimi :

Odun tüketiminin tedrici de olsa devamlı bir düşüş kaydetmesi, sadece odun ekonomisi ve ormancılık ekonomisi için ciddi bir tehdit teşkil etmekle kalmıyacak, aynı zamanda Avrupa memleketlerinin sosyal ve ekonomik politika gayeleri ile gitgide güç bir şekilde telif edilecektir. Bu, ekonomik gelişim hareketine karşı koymak gibi bir hata olacaktır. Zira, milli ve şahsî ihtiyaçların tatmini, her faaliyetin nihai gayesi olmalıdır. Tabii zenginlikler bu gayeye ulaşmaya hizmet etmelidir. Bununla beraber, onlardan faydalanmak ekonominin ve tekniğin vazifesidir. Bu husus, maden zenginlikleri, petrol ve gıdaî ürünler için olduğu kadar, odun için de değer taşır.

Bununla beraber, her yerde orman tahripleri ve israfları, ormanın önemli bir ham madde kaynağı olduğu ve milli gelire, her türlü kullanmaya ve endüstriyel üretime geniş ölçüde bir pay kattığı Maliye Bakanları, bankacılar ve sanayiciler tarafından öğrenildiği zaman ancak önle-nebilmiştir. Fakat, milli bütçeler ve hususî menfaatler, orman işletme-sinin geliri azaldığı, orman bir gelir kaynağı olmaktan çıktığı ve sürüm güçlükleri başgösterdiği takdirde, ormanın üretim kapasitesini ve koru-yucu rolünü arttırmak ve devam ettirmek için vakit geçirmeden gerekli tedbirleri almalıdırlar. Aksi takdirde, orman ekonomisi ve odun ekonomi-si milli ve milletlerarası ekonomik politikayı ilgilendiren direktiflerin hazırlanmasına iştirak etmede güçlüklerle karşılaşacaktır.

Mamafih, odun kullanmadaki gelişimin, genel ekonomik faaliyet tem-posunu tam ve devamlı bir şekilde takip edebileceğine asla güvenmemeli-dir. Esasen genel kullanılacak odun tüketimi, herbiri kendi özel şartlarına göre hareket eden muhtelif kullanma sektörlerindeki tüketimin toplamı olduğundan, müsbet veya menfi veriyasyonlardan sakınılamaz. Bu, son yılların eğilimine inanmak kadar hatalı bir netice olacaktır. Zira, son yıl-lar esnasında bu sektörde mesken inşaatındaki artma, odun kullanılma-sındaki artıştan takriben 10 defa daha hızlı olmuştur. Gerçekten, bu eğilim devam ederse, bu durum, mesken inşaatında odunun tamamen ortadan kalkmasına yol açacaktır. Şayet ormancılık ekonomisi ve odun ekonomi-si, odun kullanmadaki bu düşüşün direk ve endirek neticelerine mani olmak istiyorsa, buna ancak, odun tüketim oranını mümkün olduğu ka-dar genel ekonomi oranına yaklaştırmak suretile muktedir olabilir.

Ekonomi ve odun kullanma :

Bahis konusu ikinci soru, ekonomi ile odun kullanma arasında bir paralellik bulunup bulunmadığıdır ki, bu da teknik bakımdan tüketimin tetkikini gerektirir. Herşeyden önce kabul etmek lâzımdır ki, evvelce ısıtma ve enerji sektöründe ve hâlen inşaat sektöründe olduğu gibi şüphesiz gelecekte de diğer sektörlerde odunun başka maddelerle yer değiştirmesi, teknik gelişmelerin arzu edilen bir sonucudur.

Teknik gelişme, diğer kullanma sektörleri için olduğu gibi odun için de, tecrübeli müstahsillerin bilmek ve kabul etmek mecburiyetinde olduğu değişiklikleri ve ıslahatı (ki bunlar sürüm yerlerinde bir azalmaya matuf bile olsa) ortaya koyar. İnşaat ve diğer sektörlerde odun kullanmadaki gerileme bu keyfiyete bağlıdır. Kaldı ki, Avrupa'da ve Kuzey Amerika'da odun yakın zamana kadar müsrifâne bir şekilde kullanılmıştır. Odunun bazı hallerde çimento ve madenlerle yer değiştirmesi tasarruf imkânlarını teyit etmiştir. En karakteristik gelişme, kerestelik odun yerine kontraplaklar ile lif ve yonga levhaların ve ambalajlar için de kâğıt ve kartonun kullanılmasından ileri gelmiştir. Kerestelik odunları, daha ucuz ve daha iyi oldukları zaman diğer orman ürünlerinin rekabetine karşı korumayı istemek, hatalı bir muhafazakârlığın delili olacaktır. Bu ise, odun üzerinde araştırmaya, mukabil tedbirler bulmaya ve almaya bağlıdır.

Bu teknik gelişime dayanarak odundan faydalanmanın gelecekteki eğilimlerini ve önemini belli etmek tamamen yanlış olacaktır. Gerçekten, odun kullanmadaki azalma gelişmenin bir sonucu olsa idi, geri kalmış memleketlerin, endüstri bakımından gelişmiş olan memleketlerden daha fazla odun kullandıkları ortaya çıkarılmış olurdu. Halbuki, hakikatte tamamen tersi görülmektedir: Lâtin Amerika'da, Asya'da veya Afrika'da (Çin ve Rusya hariç) yaşayan dünya nüfusunun % 70'i yıllık üretimin sadece % 35 ini kullandığı halde, Avrupa'da ve Kuzey Amerika'da yaşayan dünya nüfusunun % 20 si yıllık üretimin % 40 dan fazlasını kullanmaktadır. Endüstri bakımından gelişmiş memleketler arasında Kuzey Amerika (U.S.A. ve Kanada) ve İsveç, odun tüketimi mesken başına $0,5 \text{ m}^3$ olan Avrupa ortalamasını geniş ölçüde aşarak, $1,6 \text{ m}^3 - 1,7 \text{ m}^3$ e ulaşan daha yüksek bir tüketime sahiptirler. Bu üç memleketin bilhassa ormanca zengin olduklarına ve tüketimlerinin bu özel durumla ilgili bulunduğuna itiraz edebilir. Bu önemli tüketim, teknik gelişime asla mani teşkil etmeyecektir zira bu memleketler, diğer sektörlerde olduğu gibi inşaat sektöründe de teknikte öncüdürler. Beher mesken ünitesi için 10 m^3 lük veya fert başına $0,5 \text{ m}^3$ lük bir kerestelik odun ihtiyacı modern

teknik ile fevkalâde bağdaşabilir. Önemli odun kaynaklarına sahip olmayan modern memleketlerin durumlarının tetkiki aynı zamanda, mühim bir tesbite de yardım etmektedir. Şöyle ki, İngiltere, Almanya ve İsviçre ithalâta başvurmak (İngiltere için % 90) zorunda oldukları halde, bu memleketler fert başına 0,62 - 0,66 m³ kullanacak odun kullanmaktadır. Halbuki Yugoslavya, belli bir orman zenginliğine rağmen ancak 0,3 m³ kullanmaktadır.

Şu halde, bir çok yıllık müşahadelere dayanarak ifade edilebilir ki, belli sınırlar içinde, yüksek bir millî gelir ile önemli miktarda bir odun tüketimi başabaş giderler.

Aynı zamanda, memleketlerin teknik ve ekonomik bakımdan gelişmeleri halinde odun tüketimi de artar. Endüstri bakımından gelişmiş ve fert başına düşen geliri yılda 500 doların altında olan fakir memleketler için bu artma, millî gelir artışından daima çok daha hızlıdır. Sovyetler Birliği misâli, bu şekildeki artışın ne derece hızlı olduğunu göstermektedir. 1913-1960 yılları arasında kullanacak odun tüketimi 170 milyon m³ (180 milyon m³ den 250 milyon m³'e) artmış ve fert başına düşen miktar 0,5 m³ den 1,2 m³'e çıkmıştır. Aynı şekilde, Doğu Avrupa'nın sosyalist memleketlerinde endüstrileşme, kullanacak odun tüketiminin büyük ölçüde artışına bağlı kalmıştır. Bu itibarla, bütün bu memleketlerde, sistemli olarak odun yerine geçecek maddeler kullanmak suretile odun tüketimini azaltıcı tedbirler alınmalıdır. Şu halde, nisbi ve mutlak odun ihtiyacının ekonomik ve teknik gelişme ile azaldığı nazariyesi, olaylarla teyit edilmiş oluyor. Buna mukabil, yıllardan beri dünyanın bütün kıtalarında, kullanacak odun kullanılması ile ekonomik gelişmenin aynı zamanda ilerleme kaydettiği ortaya çıkarılmış bulunuyor.

Odun ihtiyaçlarının etüdü :

F.A.O., gelecek 10-20 yıl içerisindeki odun tüketimindeki artışı tahmin etmek maksadile, dünyanın her tarafındaki sistemli etüdüleri takip etmektedir. Bugüne kadar yayınlanmış olan anketler, biri 1950-1960 periyodu (Zürih'te Prof. Tromp'un idaresinde), diğeri de 1960-1975 periyoduna ait olmak üzere, başlıca iki "Timber Trends Studies"e dayanmaktadır.

1950-1960 periyoduna ait tahminler son zamanlarda teyit edilebilmiş olup, 1960 yılı istatistik rakamlarına göre, gerçeğe oldukça yakındır. 1960 yılında Avrupa ekonomisinin artış yüzdesi % 10 dan aşağı tahmin edilmiş, buna karşılık odun kullanmadaki artış ile ilgili tahminler % 10-15

den çok daha az olmuştur. F.A.O. nun yapmış olduğu tahminler, genel tahminlere tamamen aykırı bulunmuştur. 1953 yılında, yüksek ve teyit edilemeyen rakamlar yayınladığı ve fazla iyimser olduğu için, "Timber Trends Studies" 'e serzenişte bulunulmuştur. Birinci etüd sırasında kazanılan tecrübe, sonuçları muhtemelen bu yılın sonunda yayınlanacak olan yeni anketler için faydalı olmuştur. Şimdi burada verilecek olan bilgiler geçici olarak kabul edilmelidir.

1960-1975 periyodunun eğilimleri daha önceki periyodun aynı olup, bu periyod içerisinde odun tüketimi genel ekonomik faaliyete nazaran daha yavaş yükselecek ve kullanacak odun tüketiminde, kâğıtların, panoların ve kalın çaplı odunlara mukabil ince çaplı odunlarla imal edilmiş diğer ürünlerin lehine bir gelişme olacaktır. Bu gelişme, esasen teknik ve ekonomik bakımdan arzuya şayan görülmektedir. Muhtemelen gelecek 10-20 yıl içerisinde genel üretim % 10 oranında artacağı halde, odun tüketimindeki artıma ancak % 5-7 olacaktır. Ne kadar zaman zarfında bu durum böyle olabilir veya olmalıdır?

Baskı kâğıdı ve paket yapımında kullanılan ürünler için talep, genel üretim yüzdesine eşit bir yüzde ile artacaktır. Mefruşat ve mobilyalar dahil, lojmanlar için de aynı durum varit olacaktır. Endüstri ve tarım, genel üretim yüzdesinden daha düşük bir artıma sahip olacaktır. Şayet odun tüketimindeki artış çok daha yavaş bir şekilde yükselmeye devam ederse, bu durum, sadece inşaat sektöründe değil, aynı zamanda yakın bir gelecekte, bugüne kadar Avrupa'da ve Amerika'da odunun monopol bir rol oynadığı kâğıt sektöründe de odunun yavaş yavaş ortadan kalkmasına sebep olabilir.

O halde, diğer maddelerin kullanılması ile odunun yavaş yavaş ortadan kalkma tehlikesinden bahsetmek mubalâğa sayılmaz; geçen 25 yıl esnasında ortaya çıkan düşüşün önemini düşünmek kâfidir. Mesken başına ortalama 6.5 m³ olan kereste miktarı hiçbir zaman daha aşağıya düşemez. Evvelce mesken başına İtalya'dan 5 defa daha fazla kereste kullanırken bugün ancak 3 defadan fazla kullanamayan İsveçin durumu, bu sınıra yaklaşıldığını ortaya koymaktadır.

Şayet odunun diğer maddelerle yer değiştirmesi durursa, bu durum, önce mesken yapımında odun kullanmada bir istikrara, sonra da odun tüketiminin genel ekonomi ile aynı tempoda gelişmesine yol açacaktır. Zamanla kullanacak odun ihtiyaçları, sadece ince çaplı odunlarla giderilemeyecektir. Mobilyacılıkta ve kontrplak sanayiindeki odun tüketimi, kalın çaplı odun tüketimine meyleden az farklı bir yüzde ile yükselme-

lidir. Aynı zamanda, gelecekteki ihtiyaçları temin maksadile çeşitli kategorideki odunları (kalın ve ince odunlar, artıklar, hattâ yumuşak ve sert odunlar ve tropikal odunlar gibi) etüd etmek enteresan ve faydalı olmaktadır.

1938 yılından itibaren odun kullanmadaki nisbi düşüşün sebepleri :

Birçok Avrupa memleketlerinde odundan faydalanma müsrifane bir şekilde olmuş ve bazı azaltmalar lüzumlu ve tabii görülmüştür. Bu hususta, teknik gelişmeler ve yeni ham maddeler ile diğer ham maddelerin kullanılması hiç şüphesiz rol oynamıştır. Fakat, bunlar sınırlayıcı faktörler değildir. Odun kullanmadaki gerilemenin esas sebebi, odunun çok nadir ve çok pahalı olması keyfiyetine bağlı olup, bugün dahi bu böyledir.

Bu durumu, Avrupa'da odunun kullanılmasında aşikâr olarak görmek mümkündür. Filhakika, 1938 yılından beri odun yerine diğer maddeler ikame edilmeksizin odun ihtiyaçlarının, 1960 yılında, fiilen kullanılmış olan miktardan 70 milyon m³ fazla olarak 315 milyon m³'e ulaşmış olduğuna dikkati çekelim. Bilhassa kalın çaplı odunların bahis konusu olduğu bu fazla miktarın nasıl ortaya çıkmış olabileceği sorusu akla gelir.

Nadirlik ve fiyatlar arz ve talep arasında denge tesis eder ve diğer maddelerin daha geniş ölçüde kullanılmasına yol açar. Teknik gelişimin ve hatta araştırmanın, ekonomik faktörlere doğrudan doğruya bağlı oldukları asla gözden uzak tutulmamalıdır.

Bu yorum, Avrupa'da genel olarak teknik esaslar ve bilgiler aynı bulunduğu halde, yine de odun tüketiminde daima büyük farkların mevcut olması olayı ile teyit edilmiştir. Şayet odun ihracatçısı olan İsveç'te veya önemli maden endüstrisi bulunan İngiltere'de mesken veya dolar itibarile, İtalya ve İspanya gibi memleketlerden çok daha fazla odun kullanılıyorsa, bu durum, bu memleketlerde odunun Güney Avrupa'ya nazaran daha kolay elde edilmesinden ve nispeten daha ucuz olmasından ileri gelmektedir. Bu noktai nazarın önemi, Avrupa ormanlarından üretilmiş veya ithal edilmiş olan mevcut kullanacak odunun, 1938 yılından beri odun kullanmadaki gerilemeye rağmen daima sürüm yeri bulması olayı ile tekrar teyit edilmiştir. Zaten ihtiyaçları karşılamak üzere yeteri kadar odun sürüm yerine arzedildiği zaman odun yerine diğer maddelerin ikame edilmesi ve odun tüketiminin azalması durmuş olacaktır.

Bu müşahade problemin düğüm noktasını teşkil etmekte olup, bundan da, Avrupa'da odun tüketiminin gelecekteki eğiliminin sorumluluğunun birinci derecede, yarının orman üretim düzenini tesbit edecek olan

ormancıların, iktisatçıların ve devlet adamlarının sırtına yükleneyeceği sonuçu ortaya çıkmaktadır. Aynı şekilde, araştırmanın ve propagandanın da sorumlu olacağı tabiidir. Zira, bir ham madde eksikliği karşısında propaganda ile tatmin edilmesi güç bir odun talebi yaratmak kadar, sürüm yeri bulamayacak nispette odun üretmek de mânasız olacaktır.

Ormanlık politikasının yeni istikameti :

Yukarıdaki mülâhazalar ormanlık politikasının yeni istikametini tam olarak ortaya koymaktadır. Bugüne kadar, bütün orman amenajmanı plânlarının esas gayesi, odun kapitalini ve aynı zamanda yıllık üretimi düzenli bir şekilde ıslah etmek ve arttırmaktır; bu amenajman plânları talebi nazarı itibare almaksızın üretilecek miktarı belli ediyordu. Gelecekte uzun vadeli faydalanma tahminlerine dayanan ve hiç şüphesiz ormanlık kapitalini aynı tutmak şartıyla, orman üretiminin çabuk ve devamlı artışını öngörmek mutlaka zaruri olacaktır; başka bir ifade ile, odun üretimi millî zaruretlere intibak etmelidir. Odun kullanmanın üretime intibak etmesi fikrini tamamen terketmek lâzımdır. Orman sahaları ve Amenejman plânları gelecekteki talebe göre ayar edilmeli ve bu talebin, fiatların yükselmesi ile azalabileceğini gözden uzak tutmamalıdır.

O.E.C.E. teşkilâtı, mensuplarının ekonomik faaliyetinin 1970 yılında, 1960 yılından % 50 daha fazla yükselmesi gerektiğini düşünmektedir. Hattâ, dünyanın diğer yerlerindeki gibi Avrupada da bu faaliyetin, her 15-20 yılda iki misli artacağı genellikle kabul edilebilir. Şu halde, Avrupa'nın odun üretimini her 15-20 yılda iki misli veya daha geniş ölçüde arttırmanın uygun ve pratik olarak mümkün olup olmadığı sorusunu sormalıyız.

Odun üretiminin artışı :

Böyle bir artma, ancak gelecek 15-20 yılda güçlükle elde edilebilir. Yeni "Timber trends Study" ye göre 100 milyon m³ den fazla bir kullanılacak odun tüketim artışı olacağı düşünülmelidir, fakat bu miktar 1960 yılı tüketiminin ancak % 35-40'ını teşkil etmektedir. Bu durum, gelecek yıllarda odun kullanmanın, genel üretim'den sadece yarı nispette daha az hızlı olarak artacağını göstermektedir. Kerestelik odunlar için artma oranının, genel ekonominin artma oranının sadece 1/6 sına ulaşacağı kabul edilmektedir.

Gelecek 15 yıl esnasında bahis konusu 100 milyon m³ lük fazla tüketimin temini ciddi problemler ortaya koyacaktır. 100 milyon m³ lük

böyle bir tüketim artımı geçen 50 yıl zarfında vukua gelmiş ve bu, ancak belli olan veya saklı bulunan rezervelere müracaat edilmek suretiyle giderilmiştir. Bu rezerveler, serveti ve artımı düşük olan ormanlarda ve aynı zamanda yakacak odun, hertürlü artıklar, aralama kesimleri ile elde edilen ürünler ve endüstri bakımından kıymetlendirilemeyen veya istatistiklerde unutulmuş ağaçlarda yer almış bulunuyordu. Gelecek 10-15 yıl içinde böyle bir artmanın yeniden meydana gelmesi halinde, bu rezervelerin kâfi geleceği güç kabul edilebilir. Kaldı ki 1975 yılında, FAO tarafından tahmin edilmiş ihtiyaçları karşılamak mümkün bile olsa, bu durum, odunun diğer maddelerle yer değiştirmesinin şiddetli bir şekilde devam edeceğini göstermektedir. Böylece gelecek 15 yıl sonunda, beher mesken ünitesi için Avrupa ortalaması $6,5 \text{ m}^3$ den $5,3 \text{ m}^3$ 'e düşecektir. Buna mukabil, şayet odunun düşüşüne bir son verilmek isteniyorsa, bu, odun kullanma ile ekonomik faaliyetin paralel bir şekilde gelişmesiyle mümkün olur.

Bu ne demektir? Bugün odun tüketimi 240 milyon m^3 tür. Odunun diğer maddelerle yer değiştirmesinin devam edeceği kabul edilirse, 1975 yılında ihtiyaçlar 320 - 350 milyon m^3 ile karşılanacaktır. Buna karşılık, odun lehinde propaganda ümit edildiği kadar başarılı olursa çok daha yüksek rakamlara karşı koymak gerekecektir. Mübalağasız 2000 yılına doğru 600 - 700 milyon m^3 'e ihtiyaç hâsıl olacağı ve 60-70 yıl sonra Avrupa ihtiyacının milyar m^3 'e ulaşacağı düşünülebilir.

Bu rakamlar hayalî görülebilir ve çeşitli tenkitlere sebep olabilir. Faydalanma ile ilgili bu rakamların gelecek hakkında asla fikir veremeyeceği aşikârdır. Hakikatte bu rakamların çok daha düşük olması, hususile odun fiyatlarının yüksek kaldığı veya daha da yükseleceği kabul edilebilir. Şayet, lüzumlu odun ürünlerini istenilen zamanda sürüm yerine götürmek imkân dahilinde olursa, odun tüketimi azalmakta devam edecek ve bu, üretim imkânlarının sınırı içinde kalmak için bir mecburiyet olacaktır.

Bu rakamların verilmiş olması ve münakaşa edilmesi, ormancılardan ve odun ekonomisinin sorumlularının, ormancılık politikasının yeni istikametinin müstaceliyetine ve fikir zenginliğine sahip olmaları içindir.

Esasen 1 milyar m^3 lük veya daha fazla bir yıllık Avrupa üretimi imkânsız değildir. Bu hususta, halihazır orman alanının, yıllık üretimi hektarda 10-20 m^3 arasında tahmin edilen hızlı büyüyen ağaç türleri — kavak, okaliptüs v.s. — sayesinde kolay ve çabuk bir şekilde birkaç milyon hektar artabileceğini düşünmek kâfidir.

Millî gelirle sınırlanmış olarak artan ihtiyaçların zamanla karşılanması pekâla mümkündür, fakat böyle bir gelişmede sermaye, saha ve çalışmanın büyük bir payı olduğu aşîkârdır. Bu pay, bugün için mümkün görülmektedir. Zira, genel olarak, tarımsal muhitlerde, köy ekonomisinin rasyonalizasyonunun, geniş ölçüde bir üretimi emniyet altına alarak, sahaları ve iş kapasitesini serbest bırakacağı tahmin edilmektedir. Şüphesiz bütün bunlar zamana ihtiyaç gösterir ve üretimde bir boşluktan kaçınmak gerekir. Çünkü, bilinmektedir ki, kaybolmuş toprakları tekrar kazanmak, mevcut bulunan sürüm yerini muhafaza etmekten çok daha zordur.

Odun ithalâtının artması :

İthalâtın artması ormancılık ekonomisinin önemli bir faktörü olarak kabul edilmelidir. Açığın büyük bir kısmı Kanada ve Rusya ile kapatılabilir. Fakat, bir ithalât politikası tatbiki halinde, tamamen veya kısmen tükenmiş ürünlerin temini için Afrika'ya, Lâtin Amerika'ya ve Asya'nın bazı rejyonlarına önemli bir yer ayırmak uygun olur.

Bunun bir sonucu olarak, Avrupa endüstrisi ve ticareti için yeni ve mühim imkânlar ortaya çıkacaktır. Gerçekten, az gelişmiş olan bu rejyonların, önemli odun rezervelerine rağmen, her kategorideki odun ürünlerinin ithalâtçısı oldukları bilinmektedir. Öyle geliyor ki, fevkalâde haller dışında bu durum daha uzun müddet devam edecektir.

Diğer taraftan, bu rejyonların zarurî olan gelişimi, döviz darlığı sebebiyle ciddi şekilde tehlikeye düşecektir. Bunlar Avrupa'da ve Amerika'da çok az satılan lüzumlu teçhizat mallarının bedelini ödemek durumunda olmadıklarından bu hal, geniş ölçüde ekonomik yardıma başvurmaya, gelişme yerine durgunluğa ve nihayet politik gerginliğe yol açacaktır.

Gelecek 100 yıl içinde odun tedariki, önemli sürüm yerleri açabilir. Zira, Avrupa'da ve Amerika'da millî ürünlerin rekabetinde karşılıklı çarpışan endüstri ürünleri ile yiyecek maddelerindeki durumun aksine olarak, önceden görülen açığı kapatmak ve faydalanması teknik ve ekonomik plân üzerinde gösterilmiş bulunan orman ürünlerinin sürüm yerini muhafaza etmek maksadile, Avrupa'dan çeşitli formlarda önemli miktarda odun ithal edilebilir. Böylece, az gelişmiş memleketler, bir yardıma başvurmak yerine döviz kazanmak imkânına kavuşurlarken, Avrupa'da ormancılık ekonomisi ile odun endüstrisi de mahalli ham madde kaynaklarını çoğaltmak için gerekli zamana sahip olabilecektir.

Geniş ölçüde ithalât ve ağaçlandırmalarla üretimi arttırmak için ileri sürülen bu teklifler derinliğine tetkik edilmeden kabul edilmemelidir. Gerçekten, odun kullanılmasının milli gelire paralel bir şekilde kalıp kalamıyacağını kimse garanti edemez. Şayet durum böyle olmazsa, geniş ölçüdeki ithalât Avrupa ekonomisi için ciddi bir tehlike teşkil edebilir ve ağaçlandırmaların rantabilitesini büyük mikyasta zarara sokabilir.

Araştırmanın ve odun lehine propagandanın etkisi :

Bugün, odun için propaganda ve araştırma, ormancılık politikası ve ticareti yönünden alınacak bütün tedbirlerin esasını teşkil etmektedir. Hiç şüphesiz, odun tüketimindeki düşüşün önüne geçmek mümkün olmayacaktır. Yine aşıkârdır ki, ağaçlar kısa zamanda büyüyemezler ve yeni dikilmiş ağaçların ürününü elde etmek için enaz 20 yıl beklemek gerekir. Aynı şekilde, gelişme yolunda olan memleketlerde yeni endüstrilerin teşekkülü ve ihracatın yerleşmesi zamana ihtiyaç gösterir. Tek tehlike odun kullanımındaki devamlı düşüştür. Bu düşüşe son vermek ve ormancılık ekonomisine Avrupa ekonomisinde uygun bir yer temin etmek için, bir çok esastı tedbirler lâzımdır ve derhal alınmalıdır. Bu konuda ancak uzun vâdeli projeler ve ihtiyatlı hareket başarılı olabilir.

Bununla beraber, odun kıtlığının, bu maddenin devamlı düşüşünün bir sebebi olmasına ve sürüm yerleri azlığının odun ve orman ekonomisinde devamlı bir kriz yaratmasına mani olmalıdır.

Ormancılık ekonomisi ile odun ekonomisi arasındaki bağılık :

1938 yılındanberi Avrupa'da odun kullanılmasının tarihçesi ve yine gelecek 50 - 100 yıllara ait görüşler, ormancılık ekonomisi ile odun ekonomisi arasındaki mevcut bağı açık bir şekilde göstermektedir. Orman ve odun endüstrilerinin ekonomik, sosyal ve politik durumlarının muhafazası, gelecek yılların artan ihtiyaçlarını imkân nispetinde karşılamak için yeteri kadar orman ürünleri ve odun üretmekle mümkün olacaktır. Ormanları muhafaza etmek ve sürüm yerlerini istikrarlı hale getirmek artık kâfi değildir. İhtiyaçları ve üretimi, 10, 20 veya 50 yılda ulaşılacak seviyede tutmakla yetinen bir politika maziye aittir. Üretimin her 20 yılda iki misli arttığı bir kıta üzerinde ormancılık ekonomisi ve odun ekonomisi, ancak, üretimin ve sürüm yerlerinin temposunu, genel ekonominin temposuna, mümkün olduğu kadar, yaklaştırmak suretile ömürlü olabilir.